

รายวิชา ภาษาไทย

รหัสวิชา ท๑๖๑๐๑ ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖

เรื่อง...เขียนประโยคตามวิธี (๑)

ครูวิไลพร วิไลลักษณ์

ไทย

ประโยค

มาตรฐานการเรียนรู้ / ตัวชี้วัด

ท ๔.๑ ป. ๖/๔ ระบุลักษณะของประโยค

คำถามจุดประกายความคิด

นักเรียนเคยถูกเพื่อนตำหนิว่า
พูดไม่รู้เรื่องหรือไม่ และคิดว่าเกิด
จากสาเหตุใด

ประโยค

คือคำหรือกลุ่มคำที่นำมาเรียงกันมีความหมาย
ครบถ้วนสมบูรณ์สามารถสื่อความได้ว่า ใคร
ทำอะไร คิดอย่างไร รู้สึกอย่างไร หรือมีสภาพ
เป็นอย่างไร

ประโยคโดยทั่วไป

ประกอบด้วยส่วนสำคัญ ๒ ส่วน

ภาคประธาน

นามหรือสรรพนาม

พรรณานอร์

ภาคแสดง

กริยา

ขยั่น

ประโยชน์จำแนกตามลักษณะโครงสร้าง ได้ ๓ ชนิด

๑. ประโยคสามัญ

๒. ประโยครวม

๓. ประโยคซ้อน

ศึกษาใบความรู้เรื่อง “ชนิดของประโยค”

ใบความรู้ ชนิดของประโยค

ความหมายของประโยค

ประโยคในภาษาไทย หากแบ่งตามลักษณะทางไวยากรณ์แบ่งได้ ๓ ลักษณะ ดังนี้

๑. ประโยคสามัญญ คือ ประโยคที่มีบทกริยาสำคัญเพียงบทเดียว มีใจความเดียวที่มีความหมายสมบูรณ์ อาจมีบทขยายเพื่อให้ใจความชัดเจนขึ้น เช่น

- ไก่ขันในเวลาเช้าตรู่ (ในเวลาเช้าตรู่ เป็นบทขยาย)
- ลมพัดเย็นสบาย (เย็นสบาย)

๒. ประโยครวม คือ ประโยคที่มีประโยคความเดียวตั้งแต่ ๒ ประโยค ขึ้นไปมารวมกัน โดยมีคำสันธานทำหน้าที่เชื่อมประโยค แบ่งออกเป็น ๔ ประเภท ดังนี้

๒.๑ ประโยคที่มีความคล้อยตามกัน ประโยครวมชนิดนี้ประกอบด้วยประโยคเล็กตั้งแต่ ๒ ประโยคขึ้นไป มีเนื้อความคล้อยตามกันในแง่ของความเป็นอยู่ เวลา และการกระทำ เช่น

- กิ่งและแก้วเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ (สันธานที่ใช้ คือ และ)

๒.๒ ประโยคที่มีความขัดแย้งกัน ประโยคชนิดนี้ ประกอบด้วยประโยคเล็ก ๒ ประโยค มีเนื้อความที่ขัดแย้งกันหรือแตกต่างกันในการกระทำ หรือผลที่เกิดขึ้น เช่น

- พี่ติ่งอ้วนแต่น้องติตะโพน (สันธานที่ใช้ คือ แต่)

๒.๓ ประโยคที่มีความให้เลือก ประโยคชนิดนี้ ประกอบด้วยประโยคเล็ก ๒ ประโยค และกำหนดให้เลือกอย่างใดอย่างหนึ่ง เช่น

- คุณชอบดนตรีไทย หรือ ดนตรีสากล (สันธานที่ใช้ คือ หรือ)

๒.๔ ประโยคที่มีความเป็นเหตุเป็นผลแก่กัน ประโยคชนิดนี้ประกอบด้วยประโยคเล็ก ๒ ประโยค ประโยคแรกเป็นเหตุ ประโยคหลังเป็นผล เช่น

- เพราะเขาตั้งใจเรียน เขาจึงประสบความสำเร็จ (สันธานที่ใช้ เพราะ..... จึง)

๓. ประโยคซ้อน คือ ประโยคที่มีใจความเดียวเป็นประโยคหลัก แล้วมีส่วนขยายเป็นประโยคย่อย โดยประโยคย่อยนี้อาจทำหน้าที่ขยายคำนาม หรือขยายกริยา ได้แก่

๓.๑ ประโยคย่อยทำหน้าที่ขยายคำนาม (มีคำเชื่อม ที่ ซึ่ง อัน) เช่น

- นักกีฬาที่ตั้งใจฝึกซ้อมจะได้รับชัยชนะ
- ปั่นปั่นดินน้ำมันได้สวยงามซึ่งเป็นสิ่งที่ทุกคนชื่นชม
- ดินแดนอันเป็นที่น่าสักการะของไทย คือ วัดต่าง ๆ ในทุกภาค

๓.๒ ประโยคย่อยทำหน้าที่ขยายคำกริยา

(มีคำเชื่อม เมื่อ จน เพื่อ ตั้งแต่ เพราะ เป็นต้น) เช่น

- ฉันตั้งใจเมื่อแม่ชวนไปทำบุญที่วัด
 - หยกตั้งใจอ่านหนังสือจนสอบได้ที่หนึ่ง
 - แยมรับประทานผลไม้เพื่อให้ร่างกายแข็งแรง
 - นิมฝึกคัดลายมือตั้งแต่เช้าจนถึงค่ำ
 - นุ่นได้รับรางวัลเพราะเป็นเด็กดี
-

อภิปรายสรุปความรู้เรื่อง “ชนิดของประโยค”

๑. ประโยคสามัญ

คือประโยคที่มีบทกริยาสำคัญเพียง
บทเดียว มีใจความเดียวที่มีความหมาย
สมบูรณ์ อาจมีบทขยายเพื่อให้ได้
ใจความชัดเจนขึ้น

ตัวอย่างประโยคสามัญ

- ไก่ขันในเวลาเช้าตรู่
- ลมพัดเย็นสบาย
- เกิดน้ำท่วมหนักที่ภาคใต้

๒. ประโยครวม

คือประโยคที่มีประโยคสามัญตั้งแต่
๒ ประโยคขึ้นไปมารวมกัน โดยมี
คำเชื่อมทำหน้าที่เชื่อมประโยค
แบ่งเป็น ๔ ประเภท

๒.๑ ประโยคที่มีความคล้อยตามกัน

ประกอบด้วยประโยคเล็กตั้งแต่ ๒
ประโยคขึ้นไป มีเนื้อความคล้อยตามกัน
ในแง่ความเป็นอยู่ เวลา และการกระทำ

ประโยคที่มีความคล้ายตามกัน

กึ่งและแก้วเป็นนักเรียน
ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖

๒.๒ ประโยคที่มีใจความขัดแย้งกัน

ประกอบด้วยประโยคเล็กตั้งแต่ ๒
ประโยคขึ้นไป มีเนื้อความที่ขัดแย้งกันหรือ
แตกต่างกันในการกระทำ หรือผลที่เกิดขึ้น

ประโยคที่มีใจความขัดแย้งกัน

พี่ต๋องแต่น้องตีตะโพน

๒.๓ ประโยคที่มีความให้เลือก

ประกอบด้วยประโยคเล็ก ๒ ประโยค
และกำหนดให้เลือกอย่างใดอย่างหนึ่ง

ประโยคที่มีความให้เลือก

คุณชอบดนตรีไทยหรือดนตรีสากล

๒.๔ ประโยคที่มีความเป็นเหตุเป็นผลกัน

ประกอบด้วยประโยคเล็ก ๒ ประโยค
ประโยคแรกเป็นเหตุ ประโยคหลังเป็นผล

เพราะเขาตั้งใจเรียนเขา

จึงประสบความสำเร็จ

๓. ประโยคซ้อน

คือประโยคที่มีใจความเดียวเป็น
ประโยคหลัก แล้วมีส่วนขยาย โดย
ประโยคย่อยนี้อาจทำหน้าที่ขยาย
คำนาม หรือขยายกริยา

๓.๑ ประโยคย่อหย่าหน้าที่ย้ายคำนาม

(มีคำเชื่อม ที่ ซึ่ง อัน)

นักกีฬาที่ตั้งใจฝึกซ้อมจะได้รับชัยชนะ

๓.๒ ประโยคย่อยทำหน้าที่ขยายกริยา

(มีคำเชื่อม เมื่อ จน เพื่อ ตั้งแต่ เพราะ)

ฉันดีใจเมื่อแม่ชวนไปทำบุญที่วัด
แถมรับประทานผลไม้เพื่อให้ร่างกายแข็งแรง

ระบุงชนินิดของประโยค ต่อไปนั้

พ่อและแม่เป็นร่มโพธิ์
ร่มไทรของลูก

ประโยชน์รวม

ประเทศไทยมีการใช้โทรศัพท์
ครั้งแรกใน พ.ศ. ๒๔๒๔

ประโยชน์สามัญ

เด็กที่มีวินัยจะรู้จัก
เข้าคิวซื้ออาหาร

ประโยชน์ซ้อน

แพทย์รักษาผู้ป่วยซึ่งนอน อยู่บนเตียง

ประโยชน์ซ้อน

แต่งและดำริบวิ้งหลบฝน เข้าโรงเรียน

ประโยชน์รวม

ต้มยำกุ้งเป็นอาหารไทยที่
ชาวต่างประเทศต่างรู้จักกันดี

ประโยชน์ซ้อน

เพราะเขาไม่สบาย
จึงไม่มาโรงเรียน

ประโยชน์รวม

นั้ทชอบทำควมดี
เพราะทำแล้่วมีความสุข

ประโยคซ้อน

ฝนได้รับรางวัลชนะเลิศ
ในการแข่งขันครั้งนี้

ประโยคสามัญ

คุณแม่อยากดูข่าวแต่
ศรชัยอยากดูการ์ตูน

ประโยชน์รวม

ใบงานที่ ๐๘ ชนิดของประโยค

คำชี้แจง แต่งประโยคตามชนิดที่กำหนด ให้ถูกต้อง ชัดเจน ชนิดละ ๒ ประโยค

ประโยคสามัญ

ประโยคที่มีความคล้อยตามกัน

ประโยคที่มีความขัดแย้งกัน

ประโยคที่มีความให้เลือก

ประโยคที่มีความเป็นเหตุเป็นผลแก่กัน

ประโยคย่อหย่อนหน้าที่ขยายคำนาม

